

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 3. decembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto ārvalstu komersanta [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 232/2021),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt:

1.1. Kriminālprocesa likuma 124. panta septīto daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam;

1.2. Kriminālprocesa likuma 59. nodaļu, ciktāl tā neparedz pierādījumu pārbaudes veikšanu, kā arī liecinieku aicināšanu un pratināšanu, par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam;

1.3. Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturto daļu par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam;

1.4. Kriminālprocesa likuma 631. panta trešo daļu par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un 105. pantam;

1.5. Kriminālprocesa likuma 124. panta septīto daļu, 59. nodaļu, 627. panta ceturto daļu un 631. panta trešo daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Kriminālprocesa likuma 124. panta septītā daļa nosaka: “Lai pierādītu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, nav nepieciešams pierādīt, konkrēti no kura noziedzīgā nodarījuma līdzekļi iegūti.”

Šā likuma 59. nodaļā ietverts tiesiskais regulējums attiecībā uz procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtā daļa paredz: “Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums, un ar tiem drīkst iepazīties procesa virzītājs, prokurors un tiesa, kas izskata šo lietu. Šā likuma 628. pantā minētās personas ar lietā esošajiem materiāliem var iepazīties ar procesa virzītāja atļauju un viņa noteiktajā apjomā.”

Savukārt saskaņā ar šā likuma 631. panta trešo daļu, izskatot sūdzību vai protestu, tiesa var atcelt rajona (pilsētas) tiesas lēmumu un pieņemt šā likuma 630. pantā minēto lēmumu. Lēmums nav pārsūdzams.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktu Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu*).

Satversmes tiesa 2017. gada 23. maijā pieņēma spriedumu lietā Nr. 2016-13-01 “Par Kriminālprocesa likuma 629. panta piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” (turpmāk – lieta Nr. 2016-13-01).

Līdz 2018. gada 31. augustam Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa noteica: “Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums, un ar tiem drīkst iepazīties procesa virzītājs, prokurors un tiesa, kas izskata šo lietu. Šā likuma 628. pantā minētās personas ar lietā esošajiem materiāliem var iepazīties ar procesa virzītāja atļauju un viņa noteiktajā apjomā.”

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturrtā daļa neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo tā paredz personai iespēju iepazīties ar procesa par noziedzīgu mantu lietā esošajiem materiāliem tikai ar procesa virzītāja atļauju procesa virzītāja norādītajā apjomā.

Satversmes tiesa lietā Nr. 2016-13-01 vērtēja, vai Kriminālprocesa likuma 629. panta piektajā daļā noteiktajā lēmuma par iepazīšanos ar procesa par noziedzīgi

iegūtu mantu lietas materiāliem pieņemšanas procesā personai tiek efektīvi nodrošinātas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošas procesuālās tiesības, tostarp pušu līdzvērtīgu iespēju princips. Šajā lietā tiesa arī atzina, ka Kriminālprocesa likuma 629. panta piektā daļa neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, ciktāl tiesa nevar pārvērtēt procesa virzītāja lēmuma par personas tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem tiesiskumu un pamatotību.

Ar 2018. gada 20. jūnija likumu “Grozījumi Kriminālprocesa likumā” Kriminālprocesa 629. panta piektā daļa izslēgta, tajā ietvertu tiesisko regulējumu iekļaujot Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtajā daļā. Turklāt Kriminālprocesa likuma 627. pants papildināts ar piekto daļu, kurā noteikta lēmuma par lūguma par iepazīšanos ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem noraidīšanu pārsūdzēšanas kārtība.

Līdz ar to prasījums par Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtais daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir uzskatāms par izspriestu.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā juridiski pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības.

Pamattiesību aizskārums ir obligāts priekšnoteikums personas tiesībām iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā. Jēdziens “aizskar” ietverts

Satversmes tiesas likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no sūdzības vispārības labā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu un 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 7. punktu*). Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*). Turklāt personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošanas rezultāts aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka [datums] uzsākts kriminālprocess par iespējamu noziedzīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizāciju lielā apmērā, izmantojot Latvijas Republikas finanšu sistēmu. No šā kriminālprocesa ar izmeklētāja [datums] lēmumu izdalīts process par noziedzīgi iegūtu mantu. Minētā procesa ietvaros pirmās instances tiesa [datums] pieņēma lēmumu Pieteikuma iesniedzēja naudas līdzekļus atzīt par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēt valsts labā. Ar apelācijas instances tiesas [datums] lēmumu pirmās instances tiesas lēmums atstāts negrozīts. Šis lēmums nav pārsūdzams.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt Kriminālprocesa likuma 59. nodaļu par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam, jo tā neparedz pierādījumu pārbaudes veikšanu, kā arī liecinieku aicināšanu un pratināšanu.

Satversmes tiesa ir atzinusi: iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jānorāda objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturo viņa pamattiesību aizskārums. Nepietiek ar konstatāciju, ka persona pieder pie grupas, uz kuru tiesību norma attiecas. Personai ir jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas

izraisītās nelabvēlīgās sekas rada viņai pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. un 22.3. punktu*).

Kriminālprocesa likuma 59. nodaļā “Process par noziedzīgi iegūtu mantu” ietverti vairāki panti, kas nosaka iemeslu uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu (626. pants), procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanas kārtību (627. pants), ar mantu saistīto personu informēšanas kārtību (628. pants), tiesas procesa par noziedzīgi iegūtu mantu norises kārtību (629. pants), tiesas lēmuma par noziedzīgi iegūtu mantu pieņemšanu (630. pants) un šāda lēmuma pārsūdzēšanu (631. pants). Savukārt katrā no šiem pantiem ietvertas vairākas tiesību normas. Pieteikumā nav precizēts, kuras no Kriminālprocesa likuma 59. nodaļā iekļautajām normām aizskar tieši Pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības un kādā veidā šis aizskārums izpaužas.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka Kriminālprocesa likuma 59. nodaļa rada tam Satversmes 91. panta pirmajā teikumā un 92. panta pirmajā teikumā noteikto pamattiesību aizskārumu.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Krimināllikuma 124. panta septītā daļa, 627. panta ceturtnā daļa (prasījuma daļā par atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam) un 631. panta trešā daļa neatbilst vairākām Satversmes normām.

Pieteikuma iesniedzējs pieteikumā norādījis lietas faktiskos apstākļus, citējis Satversmes, Eiropas Savienības un starptautisko tiesību normas, Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, kā arī citus dokumentus. Lai pamatotu savu viedokli par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes normām, Pieteikuma iesniedzējs izteicis apsvērumus par procesa virzītāju un tiesas rīcību konkrētā procesa par noziedzīgi iegūtu mantu ietvaros, citstarp par Pieteikuma iesniedzēja naudas līdzekļu atzīšanu par noziedzīgi iegūtiem un konfiskāciju. Pieteikumā vairākkārt norādīts, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiesa liegusi Pieteikuma iesniedzēja tiesību realizāciju, tāpēc lieta neesot atbilstoši izskatīta. Pēc būtības Pieteikuma iesniedzējs iebilst pret apstrīdēto normu piemērošanas rezultātu konkrētajā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu. Taču šādi apsvērumi nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu

interpretācijas un piemērošanas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*). Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis juridisko pamatojumu tam, kādā veidā tam Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar Kriminālprocesa likuma 124. panta septītā daļa, 627. panta ceturtnā daļa (prasījuma daļā par atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam) un 631. panta trešā daļa.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 4. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc ārvalstu komersanta [.] pieteikuma (pieteikums Nr. 232/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova